

CHELPIĆ SIĘ (53) *vb impf*

e jasne.

sie (36), się (17).

inf chełpić się (15). ◇ *praes 2 sg* chełpisz się (1). ◇ *3 sg* chełpi się (5). ◇ *1 pl* chełpimy się (1). ◇ *2 pl* chełpicie się (1). ◇ *3 pl* chełpią się (9). ◇ *praet 3 sg m* chełpił się (2). *f* chełpiła się (1). ◇ *3 pl m pers* chełpili się (2). ◇ *imp 3 sg* niechaj się chełpi (1). ◇ *3 pl* niech się chełpią (1). ◇ *con 1 sg n* bych się chełpił (1) *WujNT*, bym się chełpił (1) *KromRozm III*. ◇ *3 sg m* by się chełpił (4). *f* by się chełpiła (1). ◇ *1 pl m pers* byśmy się chełpili (1). ◇ *part praes act* chełpiąc się (5), chełpiąc się (1) *KołakSzczęśl. Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.*

Przechwalać się, pysznić się, puszyć się, chwalić się, chlubić się; być dumnym; efferre se, gloriari, (aliquid) ostentare, venditare Mącz, Cn; se praesentare Mącz; assumere aliquid suae laudi v. auctoritati, crepare, ebullire, habere semper aliquid in ore, iactare se in (de) re aliqua Cn (53): Głupi rad się chełpi. *BierEz P4; KrowObr 59v; Immodeste sese efferre, Názbyt fie chełpić. Mącz 228d, 123b, 146d, 479c; ReszList 188; LatHar 52, 613; Mniemáią by Rycerzmi byli wíwey oíobie: Gdy fie chełpią zbrowiwszy ná świecie co złego. Szukáią w obyczáíách íobie podobnego. KołakSzczęśl A4.*

chełpić się z kogo, z czego (17): *BierEz M2; A wíłakoż dziewitza maria niechelpi fie s tak wielkiego wybranijá ij powyśfenijá nad wíłytko ítworzenijé OpecŻyw 9, 54v, 72; KromRozm II 12v; Abym íye też co wyęcey chełpił z władzj náłíey/ [...] nye będą íye tego íromał. KromRozm III H5v; GliczKsiqż C6v; KrowObr 56v; Leop Iudith 6/15; Mącz 431b; BiałKat 378v; Phil 12 [2 r.], M3 [2 r.]; Abowiem íełlibych íię íą też co wíęcey chełpił z zwierzchności náłzey/ [...] nie záuńtydzę íię. WujNT 2.Cor 10/8; SkarKaz 350b.*

chełpić się kim, czym (12): *KromRozm II t3, y3; KromRozm III G6; A przeíto íię darmo małz tym twoim dowodem íprofnym/ a Kaifałzowym chełpić KrowObr 23v; ku czemu wy też nas/ Ewángelią íye chełpiąc/ wíedziecie: ábyímy z Ewángelią poípołu Kroleítwo vtráćili OrzRozm B, B; SarnUzn F7v; BiałKat 261; A to przečíwko tym/ ktorzy íie prózno wíará a nabożeńítwem chełpili. RejPosWstaw 21v, [143⁴]; KołakSzczęśl C4; GrabPospR K4.*

chełpić się przed kim, przed czym (4): *BierEz H4v; A tho Pan Bog tziyni/ áby íię wízelka pięć przed nim vkorzylá/ y vniželá y nie chełpiła/ przed obliżnością íiego. KrowObr 44, 56v; CiekPotr 21.*

chełpić się w kim, w czym (7): *TarDuch A2; RejPs 139; Niechay będą poíromoceni wízyfcy/ ktorzy klękaíą przed Obrázy/ á ktorzy íię chełpią w Báłwáníech íwoich. KrowObr 111v; ále wtym íie niechay chełpi/ ten ktory íie chlubi/ wíedzieć y znác íię/ zem ía íełt Pan ktory czynię míłofierdzie Leop Ier 9/24; WujJud 113; Niech íye w twórcy íwym chełpią Izráhelczycy KochPs 215; WujNT 1.Cor 3/20.*

Ze zdaniem przyczynowym i dopełnieniowym [iż (2), aby (1)] (3): *RejJóz L7; Dármo íię tedy chełpicie/ áby miał być kiedy Piotr íwíęty w Rzymie Papieżem KrowObr 22; A Máthiałz Krol Węgierfki rospífał lífty chełpiąc íię/ íz íkoro íię zebrał ná Turki/ vciekli z Wołoch StryjKron 657.*

Szereg: »(nie) wynosić się i (ani) chełpić się« [szyk 3 : 1] (4): *Coż záíię íełt niepobożnieyízego/ íáko káždemu ták íie s íwoich dárow wynosić y chełpić/ íákoby ích od Pána Boga nie wíziął. Phil 12, 12 [2 r.], M3.*

Synonimy: bucić się, chlubić się, chwalić się, kokoszyć się, okazować się, przechwalać się, pysznić się, sławić się.

Formacja pochodna: pochełpić się.

Cf CHELPIĄCY SIĘ, CHELPIENIE

MM